

УДК 336.146

АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Золотухіна Яніна Ігорівна,
студентка 2 року навчання магістратури
за спеціальністю «Фінанси і кредит»
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ефективність є результатом здійснення багатьох зусиль для досягнення поставлених цілей та завдань. Відповідно, ефективність використання коштів місцевих бюджетів визначає результати досягнення певних цілей та завдань бюджетної політики. Крім того, ефективне використання коштів місцевих бюджетів є одним з найважливіших результатів управління місцевими бюджетами, досягнення і покращення якого сприятиме удосконаленню механізму розподілу та використання коштів місцевих бюджетів та дозволить вирішити сучасні проблеми, що виникають і особливо загострюються за умов недофінансування та обмеженості бюджетних коштів. Вищезазначене зумовлює актуальність проведення даного дослідження та здійснення оцінки сучасного стану виконання місцевих бюджетів України, що дозволить запропонувати конкретні рішення з метою підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів [1].

Проблеми, пов'язані з розробкою теоретичних і практичних засад фінансування видатків місцевих бюджетів, досліджуються у працях таких вчених, як О. Василика, М. Артуса, Н. Хижі, О. Пасічника, К. Павлюка, І. Януля, С. Свірко, В. Опаріна, Л. Сафонові, С. Юрія та інших. Вивченню та аналізу досвіду використання бюджетних коштів органами місцевого самоврядування присвячена достатня кількість теоретичних та практично спрямованих досліджень. В цьому аспекті заслуговують на увагу роботи таких зарубіжних учених, як А. Вагнер, Дж. Вінн, Х. Герсдорф, П. Друкер, Л. Ерхард, А. Мюллер-Армак, Г. Холліс, Л. Томпсон та ін.

Метою роботи є узагальнення практичних засад здійснення видатків місцевих бюджетів у контексті регіонального розвитку, а також аналіз практики їх виконання.

У зв'язку з цим вважаємо за необхідне провести дослідження, що передбачає оцінку виконання місцевих бюджетів України та виявлення проблем, що спричиняють неефективне використання коштів місцевих бюджетів України. Результати дослідження виконання місцевих бюджетів України дозволять запропонувати конкретні рішення з метою підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів в Україні. Розглянемо щорічну динаміку видатків бюджетів України упродовж 2011-2013 років (табл. 1) [2-4].

Таблиця 1

Структура видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією
видатків за 2011–2013 роки

Показник, %	Роки		
	2011	2012	2013
Фізична культура і спорт	0,9	0,9	0,9
Культура та мистецтво	2,8	2,7	2,9
Соціальний захист та соціальне забезпечення	23,2	22,5	25,7
Охорона здоров'я	21,4	21,2	22,1
Освіта	32,7	32	33,9

Більшість видатків місцевих бюджетів традиційно спрямовується на соціально-культурну сферу (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, культура та мистецтво, фізична культура і спорт). Обсяг видатків на освіту у 2013 році було збільшено до рівня 33,9 в. п. Даний показник значно вищий відносно 2012 року – на 1,9 в. п., дане зростання обумовлено підвищенням якості освітніх послуг та ефективності освітньої системи, забезпеченням доступності якості вищої освіти, оптимізації мережі навчальних закладів з урахуванням демографічних та економічних реалій [5].

Фінансування соціального захисту та соціального забезпечення населення

в умовах нестабільної економічної ситуації в країні є одним з основних напрямів використання коштів місцевого бюджету. Підтримка малозабезпечених громадян, встановлення певного рівня забезпечення прожиткового мінімуму для різних груп населення, соціальний захист осіб, що опинилися в екстремальних умовах у 2013 році профінансовано на рівні 25,7 в. п. бюджету, що на 3,2 в. п. більше, ніж у попередньому році.

Кожний напрям з реалізації заходів з охорони здоров'я за останні роки не скоротився, а навпаки збільшився. Збільшення обсягу бюджетних видатків на охорону здоров'я протягом 2011 – 2013 років аргументовано реформуванням системи охорони здоров'я, а саме: обсяг видатків у 2013 році збільшився відносно 2012 року на 0,9 % і складає 22,1 в. п. бюджету. Зі збільшенням видатків передбачено опрацювання нових підходів щодо організації роботи закладів охорони здоров'я, розширити можливості щодо доступності та якості медичної допомоги [6].

Сфера фізичної культури та спорту протягом аналізованого періоду була профінансована на рівні 0,9 в. п. і протягом 2011 – 2013 років обсяги фінансування взагалі не змінювались. За рахунок цих коштів державні програми розвитку, а саме: утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл усіх типів, підтримка організацій фізкультурно-спортивної спрямованості і спортивних споруд місцевого значення не отримали значної фінансової підтримки, тому якість наданих послуг залишилась на рівні минулого року [1].

Складність правового регулювання фінансування витрат на культуру і мистецтво полягає не лише в об'єктивних причинах, пов'язаних із загальним становищем у країні, а й у специфіці самої галузі культури. З одного боку, культура не може існувати без свободи творчості, тому одним із найважливіших завдань правового забезпечення культурної сфери є гарантування та забезпечення творчих свобод: свободи художньої творчості, свободи слова, свободи друку тощо. З іншого боку, в умовах ринкового господарювання значна частина організацій культурно-мистецької сфери є економічно неприбутковою, але сус-

пільно необхідною. На розвиток телебачення і радіомовлення, пресу, книговидання, а також дослідження і розробки у сфері духовного та фізичного розвитку в цілому за 2011 – 2013 роки було спрямовано майже 3 % бюджету. Так, у 2013 зареєстровано збільшення обсягу фінансування порівняно з 2012 роком на 0,2 %. З цього випливає, що суспільство (держава), яке зацікавлене в існуванні та розвитку культури, створила такий правовий простір, у якому культура зможе існувати, залишаючись економічно неприбутковою, навіть за умов ринкової економіки [7].

Проблема фінансової неспроможності місцевих бюджетів є основною причиною неефективного використання коштів місцевих бюджетів, адже за умов обмеженості бюджетних коштів важко ефективно задовольнити потреби і отримати найкращі результати по всіх галузях і сферах. Проте в дослідженні зазначено, що виконання місцевих бюджетів за видатками не забезпечує ефективного використання коштів, адже ефективність використання коштів місцевих бюджетів може бути за умови, якщо отримані результати відповідають поставленим задачам. Отже, проблема незабезпеченості місцевих бюджетів фінансовими ресурсами ускладнюється неефективним проведенням фінансової політики як на рівні органів місцевого самоврядування, так і на рівні держави.

Література:

1. Виконання місцевих бюджетів на основі положень Бюджетного кодексу України : навч. посіб. / [С. І. Мельник, С. Б. Ільїних, І. Ф. Щербина та ін.]. – К. : Міленіум, 2009. – 280 с.
2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2011 рік / [Щербина І. Ф., Рудик А. Ю., Зубенко В. В., Самчинська І. В. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи», USAID. – К.: 2012. – 96 с.
3. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2012 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.] ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення міс-

цевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. – К., 2013. – 73 с.

4. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2013 рік [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. – К., 2014. – 80 с.

5. Запатріна І. В. Удосконалення процесів контролю за ефективним використанням бюджетних коштів в Україні / І. В. Запатріна // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. – 2007. – № 12. – С. 20–29.

6. Мигович Т. М. Оцінка ефективності виконання бюджетних програм / Т. М. Мигович // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2011. – № 8.1. – С. 282–285.

7. Мамонова Г. В. Ефективність видаткової частини бюджету України / Г. В. Мамонова, К. Д. Салямон-Міхеєва // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 2 (116). – С. 147–153.

Науковий керівник: к.е.н., доц. В. І. Мельник